

DVIJE NEDOVRŠENE PRIČE TAKOZVANOG ZAVIČAJNOG PISMA

(POVODOM SMRTI MIRZE DEDIĆA I FIKRETA KONJIĆA – UČE)

Dr.sc. Omer Hamzić

U OVOJ GODINI ZAUVIJEK SMO SE RASTALI SA DVA NAŠA VRIJEDNA SARADNIKA koji su preselili “preko rijeke”, što bi rekao veliki pjesnik Mehmedalija Mak Dizdar u svojoj pjesmi “Modra rijeka”... Obojica su otišli u naponu stvaralačke snage, obojica su nas, da ne budemo škrti i skromni na riječima, svojim djelom, svaki na svoj način zadužili, makar u našim zavičajnim okvirima—gračaničkim—mada ono što su iza sebe ostavili, po svojoj vrijednosti, sigurno prevazilazi te okvire, ali, nažalost, ostalo je nevalorizirano, poprilično nepoznato u našoj gruboj stvarnosti (sadašnjosti), koja nikada nije bila gora za stvaraocce poput ove dvojice naših rahmetlija, koji su se, dok su hodali po ovom svijetu, bavili tim uzvišenim, a toliko podcijenjenim poslom – općenito rečeno—pisanjem.

Iako su po vokaciji, pa i životnoj stazi kao i djelu koje su iza sebe ostavili, potpuno različiti, Mirza Dedić je pjesnik sanjalica i samo to, Fikret Konjić Učo je prozaista, ali i novinar, publicista—realista, Mirza je bio kondukter autobusa, Fikret Konjić Učo—vozač bibliobusa, bibliotekar, novinar: dvije potpuno različite stvaralačke fizionomije ovog zavičajnog gračaničkog, potpuno zapuštenog kulturnog miljea, koje je približio ili spojio ovaj časopis na svojim književnim stranicama i sjedinilo vrijeme smrti – preseljenje, koje je, nažalost, prerano došlo.

Obojica nisu dočekali da ugledaju svoju knjigu života ili svoje životno djelo—pjesnik svoju pjesničku zbirku, prozaista svoju zbirku kratkih priča. Obojica su na tome puno

radili, obojica su živjeli za trenutak kada će na svjetlo dana izaći ta za njih velika knjiga. I obojica ne dočekaše taj veliki trenutak. Onaj ko se makar malo razumije u nešto što se zove čin stvaranja i pisanja, lakše će shvatiti da je odlazak ove dvojice, da kažemo pjesnika zavičaja, koji ne dočekaše svoju knjigu života, time još tužniji i teži – da ne kažemo tragičniji.

Slučajno znam koliko je vremena **Mirza Dedić** radio na svojoj zbirci izabranih i novih pjesama, koliko ih je brusio i birao, tražio recenzente i izdavače... i u tome, nažalost, sagorio. Knjigu svog života imao je duže vremena spremnu za štampu, ali ona nije ugledala svjetlo dana prije nego što će njen autor zauvijek sklopiti oči. O toj svojoj spremljenoj knjizi pričao mi je kada smo se zadnji puta susreli na pjesničkoj večeri povodom izlaska 30-og broja "Gračaničkog glasnika", koji je u okviru tog svog jubileja okupio sve svoje pjesnike. Te večeri, izgleda, posljednji puta, nažalost, javno je govorio svoje stihove. Šta se, zapravo, desilo?

Pjesnik Mirza Dedić je imao spremljenu knjigu, ali nije imao snage da moljaka pare za njeno štampanje. Znam iz razgovora, grozio se tog prosjačenja, kako je govorio. Njemu se činilo da će time isprljati uzvišenu i netaknutu ljepotu svojih stihova. Nije to mogao okabuliti—pa makar ih u "traljama ostavio", kako napisala veliki pjesnik Branko Radičević u onoj svojoj čuvenoj tužnoj baladi. Bolje i "u traljama", čiste i uzvišene, nego u knjizi odštampanoj isprosjačenim novcem od onoga ko svaku pomoć knjizi i onako smatra sadakom. Nije se pjesnik Dedić, očigledno, snalazio u ovoj našoj gruboj stvarnosti, nije nikog optuživao, nije posvao državu i sistem, ni vlast koja mu nije mogla dati takvu jednu bijednu crkavicu. Bio je i suviše ponosan da "prosi za svoju knjigu" i suviše siromašan da nešto sam finansira. Živio je u nekom svom posebnom svijetu i ostao dosljedan stavu da nema moljakanja i poniženja za i u ime knjige. Živio je životom pjesnika i želio da sačuva dostojanstvo pjesnika i knjige uopće.

Bio je u pravu, to se ne može praviti od sadake...

Ali zato nije dočekaao svoju knjigu života, otišao je i suviše rano, ostavio je ono za što je živio—nedovršeno. Time nas je i zadužio da mu ispunimo želju, makar posthumno, da koliko-toliko ispravimo grešku koja nije naša, ali naš je Mirza i naše je ono najbolje što je iza sebe ostavio.

Fikret Konjić Učo nije bio posvećen samo književnosti kao Mirza Dedić. Igrom sudbine njemu je bilo zadato da u svom životu radi razne poslove—od konobara i učitelja, od bibliotekara, vozača bibliobusa, do lokalnog novinara specijaliziranog za sport. Zalazio je, dakle, u više zanimanja, ali je ipak bio nešto drugo. Za razliku od običnih žurnalista, zanatlija imao je u sebi senzibiliteta, ne samo za publicistiku i novinarstvo, već i za toplu ljudsku riječ, neki lirski izraz, zapis, priču. Tokom čitavog rata bio je u Gračanici, jedno vrijeme i kao pripadnik Armije BiH. Na svoj način doživljavao je tragediju svog naroda i pojedinačne smrti i sudbine u ratnom vrtlogu i haosu, kako na liniji odbrane, tako i u pozadini. Teško pogođen pogibijom svog brata, suočen sa svakakvim stradanjima i patnjama, on je osjetio potrebu da nešto od toga i zabilježi, ali ne kao ratni reporter, već nekako toplije—u formi kratke priče ili neke lirske reportaže. Tako je u njegovoj bilježnici ostalo 30 priča koje je dugo brusio i dotjerivao, inspirisan, uglavnom, stvarnim događajima. Neke od njih uspjeli smo objaviti na stranicama ovog časopisa.

Nakon završetka napornog novinarskog posla, on je često bježao u svoju "kreativnu radionicu", u kojoj je, radeći na svojim lirskim prozama, izgleda baš tu i ispoljavao pravo sebe. Kao i Mirza Dedić, i on je sanjao o svojoj životnoj knjizi kratkih priča, koju je intenzivnije počeo pripremati, izgleda, kada je osjetio da podmukla bolest, koja ga je, u međuvremenu napala, uzima sve više maha.

Za razliku od Mirze Dedića, Učo je uspio razriješiti finansijske probleme oko izdavanja svoje knjige. Ozbiljna obećanja dobio

je u Bosanskom kulturnom centru u kojem je proveo skoro čitav svoj radni vijek. Znajući za kvalitet te proze, rado sam prihvatio da mu budem urednik i jedan od recenzenata te knjige, onako drugarski (uz oprostjenje za ovu malu privatnost), kao njegov prvi direktor, koji ga je davne 1978. godine primio na rad u Domu kulture u Gračanici.

Iščitavajući tu prozu, zažalio sam što tom čovjeku životne prilike i okolnosti nisu dozvolile da se ozbiljnije okrene kratkoj priči. Istina, njegovu rečenicu trebalo je još brusiti i dotjerivati, ali ono što nam je ponudio u obliku 17 kratkih priča u okviru svoje zbirke, zračilo je zrelošću i nesumnjivim talentom autora.

Dok sam uređivao knjigu, pomalo dotjerujući neke rečenice i njihove sklopove, razmišljajući o ilustracijama i njenom tehničkom izgledu, već sam imao informaciju da se zdravstveno stanje našeg Uče naglo pogoršava. Kada mi se najavio i došao u moj ured, u pratnji supruge, bio je totalno iscrpljen, ispijenog lica, naglo ostario, omršavio. Ostale su samo oči koje su svijetlile istim sjajem kao ranije. Možda su igrale na suzama... ili se meni samo tako činilo. Opaka bolest uzimala je danak...

Zamolio me je da ubrzam posao na knjizi i gledajući me pravo u oči, već iscrpljen samim dolaskom, gotovo prošaputao: "Želim jarane, da tu knjigu imam u rukama prije nego što umrem".

Dakako, ovaj susret me je jako potresao, ali i pokrenuo da ostavim sve svoje svakodnevnne poslove i konačno završim rad na toj knjizi. Znao sam da je to posljednja želja u životu njenog autora. Nakon dva dana, javio

sam mu da je sve gotovo i da sam mu uredio knjigu "ko curu"... Iako nije tražio, taj sređen rukopis poslao sam mu na e-mail i obavio neke operativne dogovore sa izdavačem—da se knjiga što prije dadne u štampu. Zahvalio mi se, jedva šapućući u slušalicu, u njegovom glasu titrao je neki mali zračak radosti. Tek sam tada shvatio da se mi, zapravo, borimo s vremenom, dok se on utrkuje sa smrću... Želio sam da je preduhitrimo, prevarimo, čak sam počeo vjerovati da je tom knjigom možemo i pobijediti—ne samo u simboličnom značenju te riječi, nehotice me bila obuzela radost, neki čudan optimizam. Htio sam da se na licu mjesta uvjerim u značenje one teorije—da umjetnost ipak na kraju pobjeđuje.

Tri dana kasnije, u Sarajevu me stigla vijest da je Fikret Konjić preselio. Smrt je, nažalost, ovoga puta bila brža od nas, ali nas nije pobijedila. Ostala je pripremljena zbirka Učinih kratkih priča... Najbolji dio jednog čovjeka koji je hodao po zemlji. On nam ga definitivno poklanja. Na nama je samo da ga uzmemo u obliku knjige koju on nije dočekao.

Završavajući ovu priču o dvojici autora, kojih više nema i njihove dvije knjige života koje nisu dočekali, ne znam šta reći na kraju. Nema zaključka. Neka i ova priča ostane nedovršena, kao što su ostale nedovršene te dvije knjige tzv. zavičajnog pisma — Mirze Dedića i Fikreta Konjića Uče.

Tužna priča o životu i smrti... koju čovjek ipak pobjeđuje knjigom.

Rubriku "Riječ" u ovom broju našeg časopisa popunjavaju tri kratke priče Fikreta Konjića i nekoliko pjesama Mirze Dedića.